

WAAROM KLINKEN DIEREN ANDERS IN FRANSE STRIPS?

TAALEXPEDITIE: VERGELIJKENDE TAALKUNDE

een CAMPAGNE VAN

[vlaams
ta·len·plat·form]
leert lezen spreken

Vlaamse
overheid

KLIM
IN TAAL

leeftijd

De lessen over taal als veelzijdige wetenschap zijn **op elke leeftijd mogelijk**.

Hoeveel uitleg en woordenschat je geeft, hangt af van wat je leerlingen al weten.

THEMA

Deze les hoort bij **Taalexpeditie**. In de boeiende lessen onderzoek je bijzondere taalphenomenen en mysterieuze taalvragen. Trek erop uit en zet samen met je leerlingen de eerste stappen in **de wetenschappelijke wereld van taal!**

In deze les ontdekken we een aspect van de taalkunde, meer bepaald uit de **vergelijkende taalkunde**. We komen meer te weten over hoe talen woorden vormen en hoe dat per taal kan verschillen.

Ontdek alle taalexpedities op <https://klimintaal.be/taallabo/#taalexpeditie>.

DISCLAIMER

Dit lesmateriaal maakt deel uit van *Klim in taal*, een campagne van het Vlaams Talenplatform voor leerkrachten lager onderwijs. De website www.klimintaal.be ondersteunt leerkrachten met inspirerende lesideeën en praktijkvoorbeelden om taalplezier te stimuleren vanuit een krachtige lesaanpak.

VOORBEREIDING

OVER DE LES

Koeien zeggen 'boe', honden 'woef'. Althans, dat is wat we altijd zien in boeken en stripverhalen. Zodra je een Franse strip opent, merk je echter dat de dieren daar soms anders klinken. Hoe kan dat?

In deze les verkennen de leerlingen de 'klanknabootsing' en zien ze hoe die per taal kan verschillen.

KERNBEGRIPPEN VAN DE LES

- ➡ **Klanknabootsing / onomatopée:** een woord dat het geluid nabootst van iets dat het beschrijft. Bijvoorbeeld: een kat zegt 'miauw' en een motor klinkt als 'vroem'. Deze woorden helpen ons om geluiden te beschrijven die we kunnen horen.

LEERDOELEN

- ➡ Leerlingen weten waarom klanknabootsingen verschillen over talen heen.
- ➡ Leerlingen kunnen voorbeelden geven van klanknabootsingen uit andere talen.

HANDIGE VOORKENNIS

Deze les is ideaal voor leerlingen die al wat ervaring hebben met stripverhalen en een beetje Frans (of een andere taal) kennen.

MATERIALEN

- ➡ Werkbladen voor de leerlingen. De afbeeldingen met klanknabootsingen kunnen ook aangevuld worden met echte stripfragmenten. Om auteursrechtelijke redenen kunnen we die niet in dit lespakket integreren. Enkele stripfragmenten vind je via deze websites:
 - ➡ <https://leparadigmedelegance.wordpress.com/2013/07/17/les-aventures-de-tintin-images-choisies-troisieme-partie/>
 - ➡ <http://www.hector-bd.com/index.php?post/Plumer-le-coq-%21>
- ➡ Filmpje *Man over woord*: <https://www.youtube.com/watch?v=70So4fhuMws>

UITVOEREN VAN DE LES

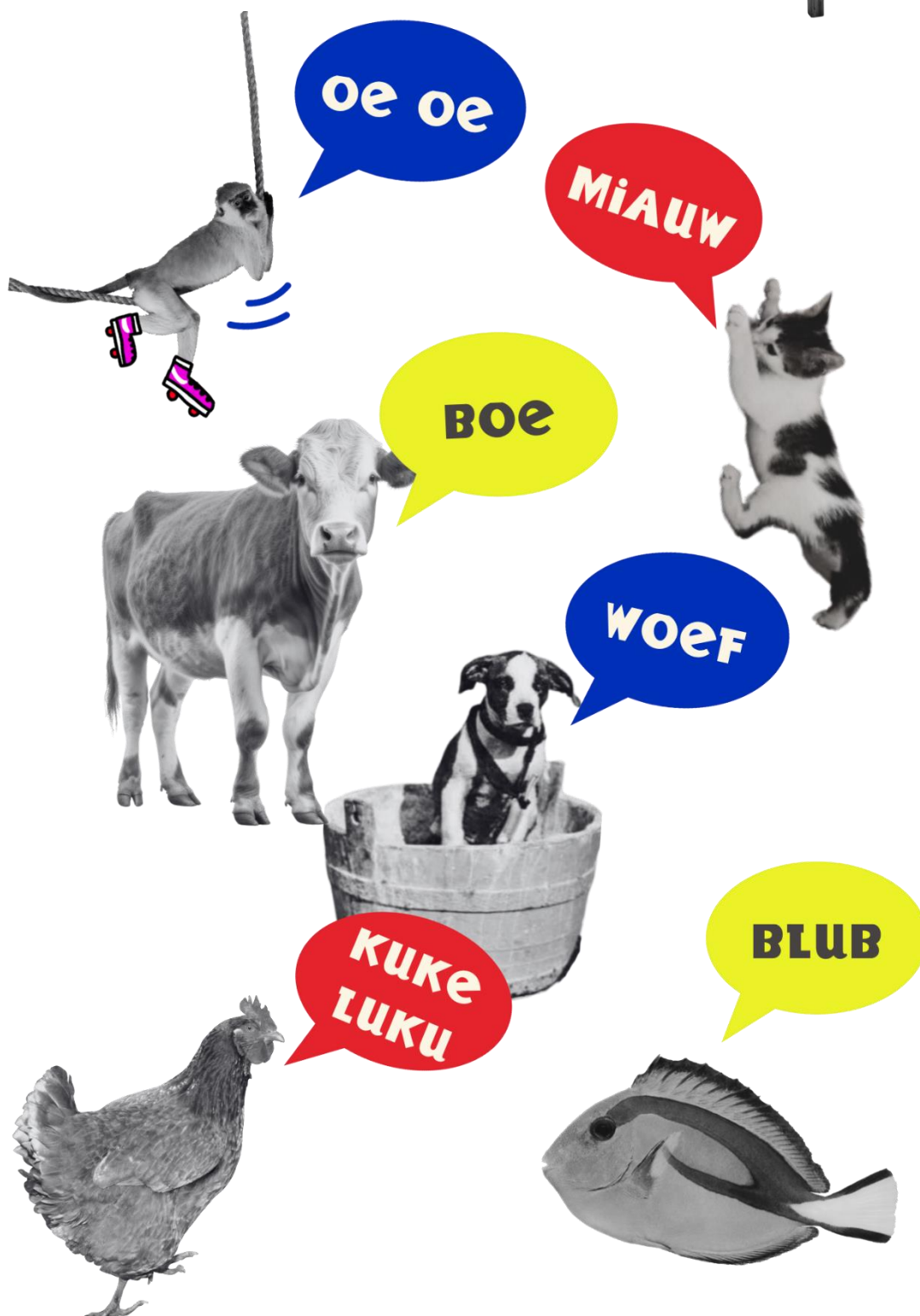
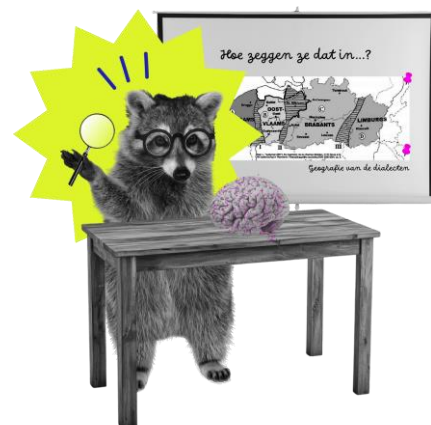

Fase	
Voorkennis activeren	Je kan deze les opstarten vanuit een klasgesprek rond stripverhalen. Welke leerlingen lezen wel eens een stripverhaal? Welke strips lezen ze dan zoal? Wie zijn de voornaamste personages in de strips? Zoom vervolgens in op het onderwerp van deze les. Spelen er soms ook dieren mee in de stripverhalen? Kunnen de leerlingen voorbeelden geven? Spelen die dieren vaak een belangrijke rol of zijn ze eerder figuranten? Kunnen de dieren echt praten of maken ze typische dierengeluiden? Kunnen de leerlingen van dat laatste voorbeelden geven? Hoe klinken honden of katten bijvoorbeeld in stripverhalen?
Onderdompelen	1. Laat de leerlingen via de eerste oefening zelf nadenken hoe dieren doorgaans klinken in stripverhalen. Laat hen eerst de oefening per twee maken en bespreek vervolgens klassikaal de antwoorden. Vraag tot slot waarom honden in een stripverhaal 'woef' zeggen en koeien 'boe'. Wellicht zullen de leerlingen aangeven dat dat komt doordat de dieren in het echt zo klinken. Leg uit dat we dit een klanknabootsing of onomatopée noemen: we proberen het geluid dat dieren maken in woorden na te bootsen. 2. Laat de leerlingen nu de twee prenten uit Franstalige stripverhalen bekijken. Vraag hen om de onomatopéeën aan te duiden en te vergelijken met de antwoorden die ze bij de vorige oefening gaven. Wat valt hen op? ➔ Wellicht komen de leerlingen hier tot de vaststelling dat het Frans andere klanknabootsingen gebruikt dan in het Nederlands. Dat werpt een interessante vraag op: gebruiken alle talen andere klanknabootsingen? En hoe komt het dat deze verschillen, want het zijn toch dezelfde dieren?

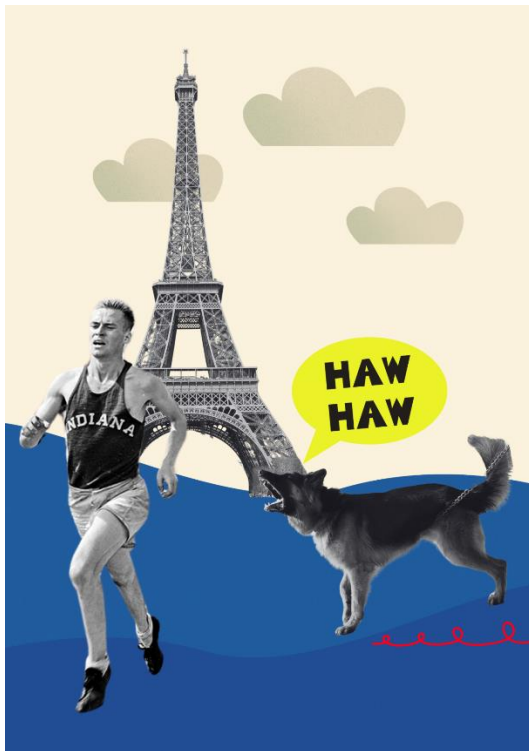
Vastzetten	De leerlingen weten nu wat een onomatopée is en dat die kan verschillen per taal. Ze bekijken nu de video met de volgende luistervraag: 'Waarom zijn klanknabootsing anders in verschillende talen?' Noteer de vraag eventueel op het bord. Bekijk vervolgens samen de video. Als je merkt dat de leerlingen het moeilijk hebben, kan je hen gerust tweemaal laten kijken. Geef na de eerste luisterbeurt wat tijd om met de buur een eerste antwoord te formuleren en op te schrijven. Laat hen dan een tweede keer luisteren en geef daarna nog even tijd om per twee het antwoord bij te sturen waar nodig. Dit zijn de belangrijkste ideeën uit de video: ➡ Een perfect imitatie (nabootsing) van het geluid is onmogelijk. <u>Daarom</u> verzinnen we een woord met klanken die volgens ons lijken op het geluid. ➡ <u>Maar</u>: elke taal bestaat uit een verzameling klanken. Die verzameling is in elke taal (een beetje) anders. (Wenk: je kunt hier het voorbeeld geven van de Nederlandse vs. de Frans 'r'.) ➡ Wanneer we binnen een taal een afspraak maken over een klanknabootsing, gebruiken we <u>dus</u> een (lichtjes) andere verzameling klanken daarvoor. ➡ <u>Daardoor</u> zijn klanknabootsing in elke taal uniek en verschillend. ➡ Besteed bij de klassikale bespreking voldoende aandacht aan een logische opbouw van het antwoord. Net als in de video hebben we hierboven in vier stappen gewerkt. Laat ook de leerlingen hun antwoord stapsgewijs opbouwen. Je kunt eventueel een aantal signaalwoorden op het bord plaatsen om hen daarin te ondersteunen.
Afronden	Laat de leerlingen ten slotte nadenken over welke klanknabootsing ze in het Nederlands (of hun andere moedertaal) zouden gebruiken. Laat hen de onomatopéeën samenbrengen.

Klanknabootsing (lerarenversie)

- ➔ Vaak spelen ook dieren een rol in boeken of stripverhalen. De tekenaar probeert dan het geluid van dat dier in woorden te gieten. Dat noemen we een 'klanknabootsing' of 'onomatopee': je bootst de klank van het dier na.
- ➔ Welke klanknabootsing gebruiken we normaal voor de volgende dieren?

- ➡ Bekijk nu deze twee prenten uit Frankrijk. Duid de klanknabootsingen aan en vergelijk ze met wat je zelf had opgeschreven bij de vorige oefening.

- ➡ Bekijk het filmpje van [Man over woord](#). Zoek een antwoord op de volgende vraag: 'Waarom zijn klanknabootsingen anders in verschillende talen?'

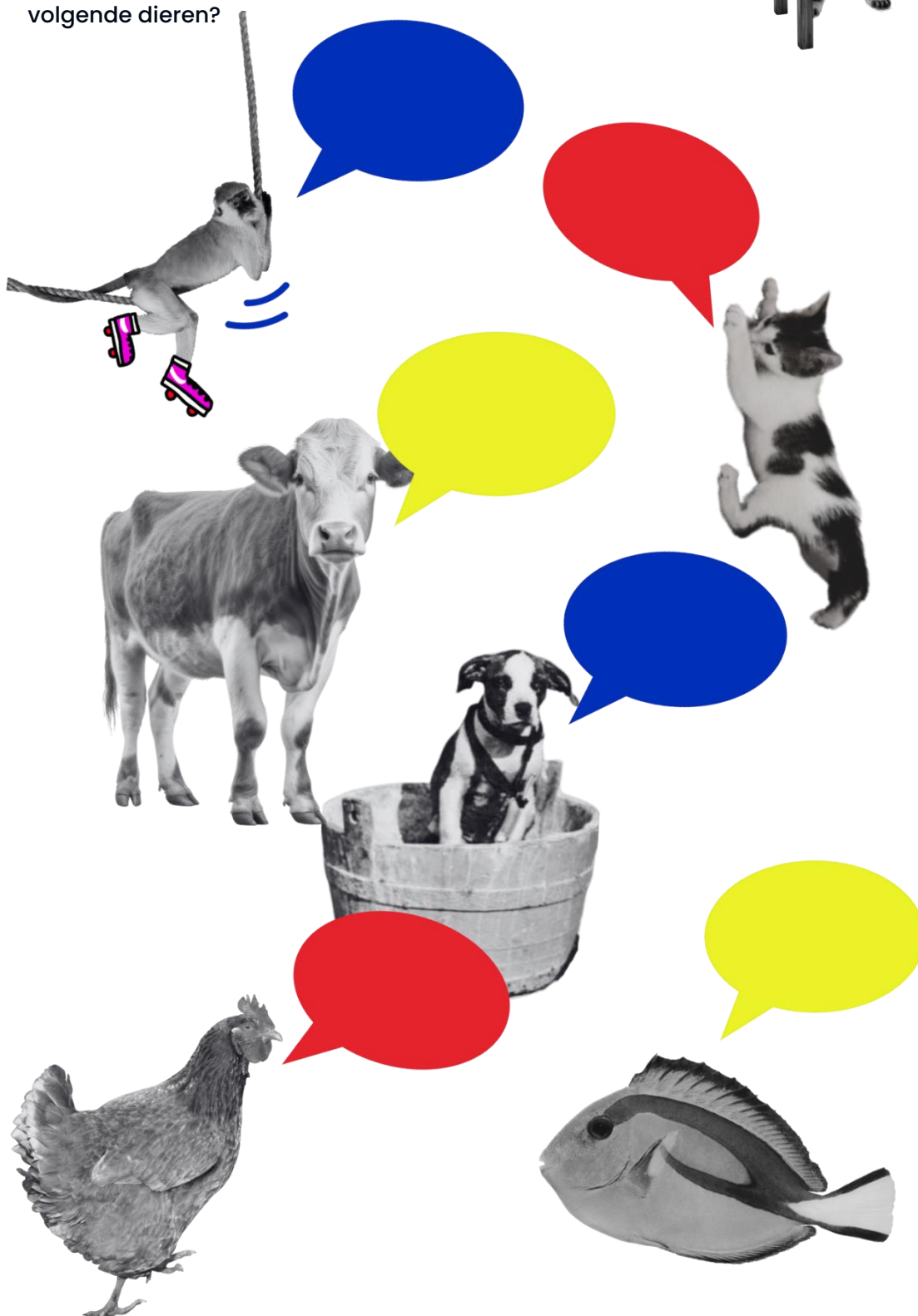
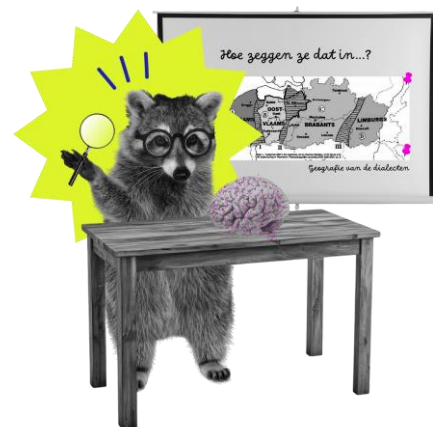
- ➡ In het kadertje vind je enkele klanknabootsingen in verschillende talen. Kan jij ze met de juiste dieren verbinden?

bau (Italiaans) – nău (Estisch) – qua qua (Italiaans) – Hihan (Frans) – Mo hui (Taiwanees) – oink (Engels) – summ (Duits) – voff (IJslands) – meo (Vietnamees) – wak wak (Arabisch) – Mo hui (Taiwanees) – wong (Cantonees) – bzh bzh (Oekraïens) – groin (Frans)

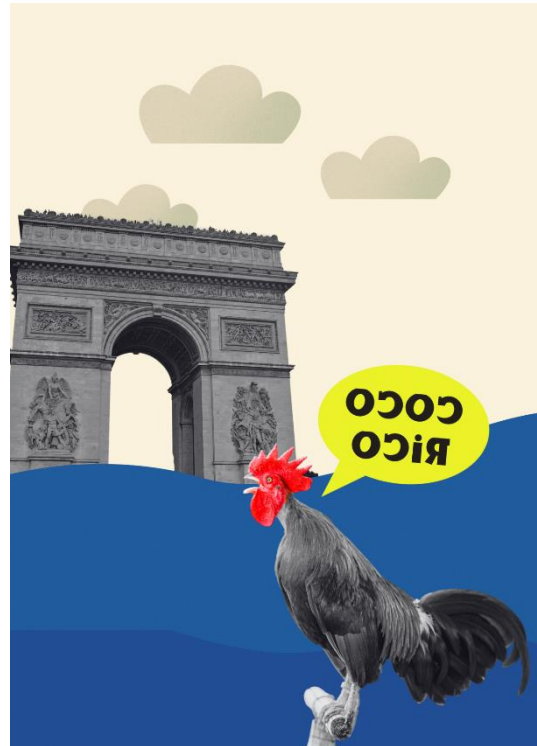
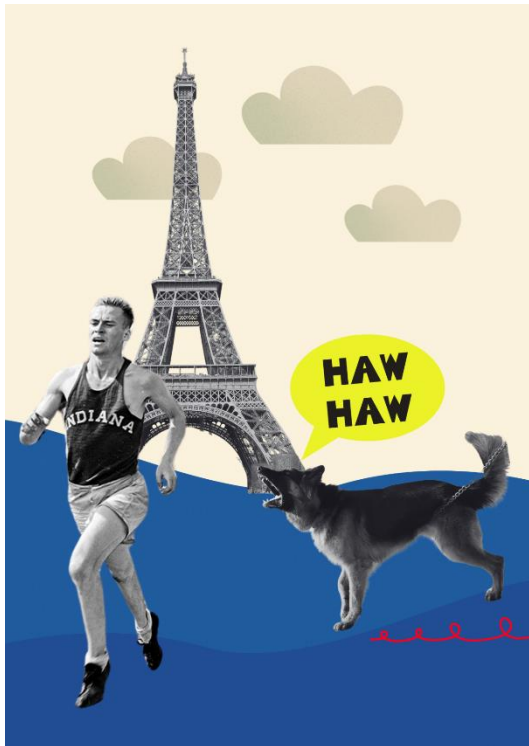

Klanknabootsingen

- ➔ Vaak spelen ook dieren een rol in boeken of stripverhalen. De tekenaar probeert dan het geluid van dat dier in woorden te gieten. Dat noemen we een 'klanknabootsing' of 'onomatopee': je bootst de klank van het dier na.
- ➔ Welke klanknabootsing gebruiken we normaal voor de volgende dieren?

- ➡ Bekijk nu deze twee prenten uit Frankrijk. Duid de klanknabootsingen aan en vergelijk ze met wat je zelf had opgeschreven bij de vorige oefening.

- ➡ Bekijk het filmpje van [Man over woord](#). Zoek een antwoord op de volgende vraag: 'Waarom zijn klanknabootsingen anders in verschillende talen?'

- ➡ In het kadertje vind je enkele klanknabootsingen in verschillende talen. Kan jij ze met de juiste dieren verbinden?

bau (Italiaans) – nău (Estisch) – qua qua (Italiaans) – Hihan (Frans) – Mo hui (Taiwanees) – oink (Engels) – summ (Duits) – voff (IJslands) – meo (Vietnamees) – wak wak (Arabisch) – Mo hui (Taiwanees) – wong (Cantonees) – bzh bzh (Oekraïens) – groin (Frans)

WWW.KLiMiNTAAL.Be

een CAMPAGNE VAN

[vlaams
ta·lèn·plat·form]
laat talen spreken

Vlaamse
overheid

